Nieuw- en Sint Joosland: Door Tijd en Vlijt

(naam van één van de voormalige zaagmolens bij ons dorp)

Nieuw- en Sint Joosland ontstaat in de 17e eeuw. In die tijd verzandt het Sloe. In 1631 wordt de Oud-Sint Jooslandpolder bedijkt. In 1644 wordt een in 1603 door Middelburg aangekocht schorrengebied bedijkt (Middelburgse Polder). Daarin ontstaat Nieuwland, nadat in de Oud-Sint Jooslandpolder een dorpje was opgekomen, Sint Joosland dat nu Oudedorp heet. Tussen Nieuwland en Middelburg ontstaat een veer over het Arnemuidse Gat. In 1815 worden de gemeenten Nieuwland en Sint Joosland samengevoegd tot Nieuw- en Sint Joosland, welke in 1966 opgaat in Middelburg.

Nieuwland is een levendig dorp met een bloeiend verenigingsleven, waaronder muziekvereniging ONDA, die tot de top van Nederland behoort. Vanaf hier kunt u een keuze maken hoe u dit ommetje loopt: Noordelijk ommetje: volg de rode pijltjes. Zuidelijk ommetje: volg de gele pijltjes met knooppuntnummers.

1 Kerk

De uit 1883 stammende Eben Haëzerkerk is gebouwd na het afbreken van het bouwvallig geworden eerste bedehuis uit 1650. Daarvan resteren de toegangspoort met de wapens van Nieuw- en Sint Joosland en Zeeland.

2 De Roode Leeuw

De eerste veerherberg ontstaat in de 17e eeuw in het nog bestaande pand 't Veerschip. Rond 1790 komt er een nieuwe: De Roode Leeuw. Nadat Nieuw- en Sint Joosland in 1818 met het vasteland wordt verbonden krijgt deze de functie van chauffeurscafé, met logiesgelegenheid. Tegenwoordig is De Roode Leeuw een café-restaurant. De Veerstraat vormt de oudste straat van het dorp en was op de veerhaven gericht. In mei 2011 vervaardigen graffitiartiesten een 60 meter brede en 5 meter hoge muurschildering achter de horecagelegenheid. Deze toont het zicht vanuit Nieuwland (het veer) richting Middelburg in vroegere tijden.

3 Houtzaagmolens

In 1723 is tegen het oudland van de polder Walcheren de Zaagmolenpolder aangelegd. Op 28 januari 1723 ontstaat de Middelburgse Sociëteit van Zaagmolens, die acht molens bouwt (vier stelling- en vier paltrokmolens), welke in de 19e eeuw zijn afgebroken.

10 Ringrijden 1824

De in 1824 opgerichte Ringrijdersvereniging Nieuwland is de oudste van Nederland.
Tot de hoogtijdagen van Nieuwland behoort de wedstrijd op dinsdag na Pinksteren. Deze wordt op Walcheren, evenals in de Zaanstreek, Pinksterdrie genoemd.

9 Theater de Wegwijzer (Molenweg)

Voorheen een school die is omgebouwd tot een theater (september 2003 geopend) om daarmee een speelplaats te creëren voor aankomend theater- en muziektalent en een plaats waar professionele bespelers voorstellingen kunnen spelen of uitproberen. Binnen is een prachtige plafondschildering.

8 Molen Buiten verwachting

De in 1980/81 gerestaureerde ronde stenen grondzeiler Buiten Verwachting is in 1874 gebouwd als vervanger van de afgebrande achtkante houten molen aan de Molendijk. Die tweede molen werd gebouwd nadat de 17e eeuwse standerdmolen november 1800 omwaaide. Aan de Walravenstraat (beneden) staat het pand waar motormaalderij Koolaard was gevestigd.

7 Oudedorp

Sint Joosland is genoemd naar schutterij Sint Joris die oefende op de stellen in het Sloe. Het in de Oud-Sint Jooslandpolder geplande dorp bleef beperkt tot een straat en kreeg ter onderscheid van Nieuwland de naam 'Oudedorp'.

Uitleg wapen Nieuwland
Van zilver met 3 golvende fascen van azuur, waaruit oprijst eene met de beide uiteinden naar boven gekeerde halve maan van keel, op een veld van goud.

Bijnamen
'Kluten' en 'purikken' zijn bijnamen van de Nieuwlanders. Een klute is een (aard) kluit en verwijst naar de agrarische achtergrond van de oorspronkelijke bewoners. Purikken verwijst naar de groen uitgeslagen jassen van het mannencostuum. De naam komt van kikkerrug (puut-rik)

Wandelpaden
In het boekje Meekrap voor Rembrandt staat het ommetje over de dijken en door polders rond het dorp. (uitgave gemeente Middelburg in samenwerking met IVN-afdeling Walcheren)

Er volgt nog een boekje…is nog in de maak.

4 Haventje

Het haventje was voorheen verbonden met het Arnemuidse Gat tussen Nieuwland en Walcheren. Voor de jaren vijftig van de 20e eeuw werden er landbouwgewassen, kolen en bouwmaterialen verscheept. Nieuwlanders vormden 'kaaiploegen', die voor het laden en lossen zorgden. De ploegbaas maakte een gezamenlijk werkcontract, dit was vrij uniek voor die tijd. Het loon werd op zaterdagavond uitbetaald.

5 Oude begraafplaats aan de Oude Rijksweg

Op 3 september 1861 schonk de heer Den Bouwmeester de grond voor deze begraafplaats aan de gemeente. Het familiegraf van de Bouwmeesters is rechts achteraan op deze begraafplaats. De eerste begraving vond plaats op 7 oktober 1862. In 2012 is er een algemene gedenkplaats opgericht.

6 Boerderijen

Tot de fraaiste boerderijen behoort behalve het uit 1650 stammende Hof Nieuwlandsrust aan de Oudedijk de hoeve aan Binnendijk 3 (foto). De laatste verrees kort na het bedijken van de Oud Sint Jooslandpolder in 1631 en wordt gerekend tot de 100 meest authentieke monumenten van Nederland.

Provincie Zeeland
Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

05-28SLZ_bord_Belvedere_742x600.indd 1
30-05-13 15:30